

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorackiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polnej
87-100 Toruń, ul. Podmurzańska 15 22 186
e-mail: fapaks@p21.onet.pl www.sawacka.pl
NIP 105 16 25 107 REGON 140502736
KRS 0000241032
Nr r-ku 82 1090 1005 0000 0000 5002 0244

++
wzrost: Maria Sobocińska
Krzyszyna Wojtkowicz

Sipno
POZ - WSK AK
++
Sobocińska Stanisława
z d. Ziembkiewicz
ps. „Radczyni”
MK: 824/2078 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Sobocińska Stanisława

J:K-824/2078 Pom.

Lipno POL-WSK-AK

I./1. Relacja k. 1 s. 1

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 1 s. 1

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 2 s. 1-3

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 12

VI. Fotografie dwa ikonografii

1/1. Relacja Marii Sobocińskiej
o działalności konspiracyjnej
Stanisławy Sobocińskiej, kserokop.
mpis.

l. 2 s. 1-2

Stanisława Sobocińska z domu Ziemkiewicz ur. 24.04.1887

z wykształcenia - bibliotekarka. Otrzymała również wykształcenie muzyczne w klasie śpiewu i pianina od swego Ojca Wojciecha Ziemkiewicza. Ojciec Jej Wojciech Ziemkiewicz był z zawodu muzykiem, po szkole muzycznej w W-wie. Został zatrudniony w Skępem, jako organista, gdzie równocześnie (od ~~zawodu~~ organisty wymagano) znajomości języka łacińskiego. Ponieważ te dwie znajomości w owych czasach nie wiele osób posiadało, a organista przy kościele był jednocześnie urzędnikiem stanu cywilnego, a zapisy w księgach z tamtego czasu były dokonywane w języku łacińskim. Zapotrzebowanie dla takich osób było duże, a odpowiednich kandydatów mało - przeto zachętą do tego stanowiska był ^{przyjęcie} ~~urząd~~ - zwolnienie z wojska /oczywiście trwała wojna ~~na~~ a powołani Polacy trafiali do wojska rosyjskiego. Trafił do klasztoru oo. bernardynów w Skępem jeszcze z tego powodu, że rodzina Ziemkiewiczów z której pochodzi Stanisława Sobocińska składała się z ~~wielu~~ kilkanastorga dzieci, w tym samych chłopców i jednej dziewczynki, którą była właśnie Stanisława. W tymże Wymyślinie obok klasztoru mieściło się seminarium nauczycielskie w którym pobierali nauki bracia Stanisławy. Stanisława wraz ze swoją matką - po śmierci Ojca - otworzyły stancję i pomagały do wykształcenia wszystkich braci. Najstarszy z nich Tadeusz Ziemkiewicz otrzymał posadę kierownika szkoły w Zakrocymiu - dokąd ściągnął swoją siostrę i pomógł z kolei w jej wykształceniu. Następnie objął posadę bibliotekarki. Była niezwykle odcytana i mądra. Po powrocie do Skępego wyszła za ukochałego swego Romana Sobocińskiego, gdzie otworzyła sklep z wyrobami czekoladowymi - agencje Weula i Kuchsa - z czasem sklep przeurządzano na ogólnospożywczy. Sama Stanisława była niezwykle zaangażowana społecznie. W czasie pierwszej wojny pracowała w konspiracji, ~~w~~ małym domku, które zajmowały z matką otworzyły punkt posiłków dla podróżnych. Obok ich domku zatrzymywała się kolejka wąskotorowa Sierpc - ~~na~~ Lubicz. - Lubicz był punktem granicznym z Niemcami. Domek ich i korzystne usytuowanie się przystanku - stał się punktem konspiracji. Chodziła do szkoły z językiem rosyjskim - był to zabór rosyjski - a również uczyła się języka niemieckiego. Z tymi językami na punkcie granicznym mogła odegrać wiele pożytecznych dla konspiracji zadań.

W okresie międzywojennych została wybrana do Rady miasta ? Skępego jako pierwsza kobieta na tym stanowisku w historii tamtych okolic. Była założycielką różnych społecznych organizacji jak: akcja Katolicka jakieś koła młodzieżowe, otworzyła "dom starców" - ofiarowując swój domek na ten cel. Organizowała wraz z paniami z okolic Skępego i Wymyślina różne akcje charytatywne jak: zbiórkę, loterie, itp. finansując różne organizacje którymi się zajmowała.

Po wybuchu drugiej w jej życiu wojny w r. 1939 - dom jej stał się azylem dla różnych postaci tworzącego się ruchu podziemnego. Jej kontakty z Warstwą - gdzie nieomal wszyscy jej bracia założyli rodziny i pracowali. Ostatecznie zajmowała się nadal pomocą dla potrzebujących. Zorganizowała w sprzedaży pozakartkową żywności, tłumaczyła korespondencje między rodzinami siedzącymi w obozach. Obowiązkowa korespondencja była w jęz. niemieckim. Z kręgu swoich przyjaciół umiała wykorzystać dla celów społecznych. jak np. Rodzina Siwickich. Pan był dr. Weterynarii, miał możliwość zakwalifikować zdrowe mięso - jako szkodliwe, czego Niemcy bali się straszliwie - przeznaczali więc je na sprzedaż w tak zwanych " tanich jadkach" - Korzystali przede wszystkim z tego rodzaju sprzedaży, nie tylko dla ludności miejscowa, ale w znacznej części była potrzebna do paczek, które masowo wysyłano do obozów. Jeńcy polscy i jak i więźniowie obozów koncentr. podawali adresy nie tylko swoje ale i tych którzy nie mieli kontaktów ze swoimi bliskimi. Wysyłanie paczek tego rodzaju było masowe i ułatwienie sprzedaży pozakartkowej - sklepy były w rękach niemieckich - pomagało tej akcji bardzo. W roku 1943 - powołała Stanisła węg na stanowisko Kier. Opieki Społ. przy Komndzie Obw. AK - Halina Krzeszowska ., przyjeżdżając sama osobiście do Wymyślina. Korzystała z okazji uroczystości rodzinnej - rocznicy ślubu - pozorując spotkanie i udzielając instrukcji osobiście /korespondencja w tej sprawie znalazła się w archiwum znalezionym przez UB - na sprawie.

Przyczyniła się do zwolnienia zakładników skazanych na śmierć z więzienia Gestapo w Grudziądzu. W grupie tej znalazł się jej mąż.

Była umieszczona na liście odznaczonych przez Halinę Krzeszowską i Komendanta Chylińskiego.

(Maria Sobocińska)

1/2. Dokumenty Stanisławy Sobocińskiej:

1. Leg. nr 18921 Kryża Armii Krajowej
wyst w Sandomierzu 4.07. 1978, oryg. k. 15.1-2
(koperata)

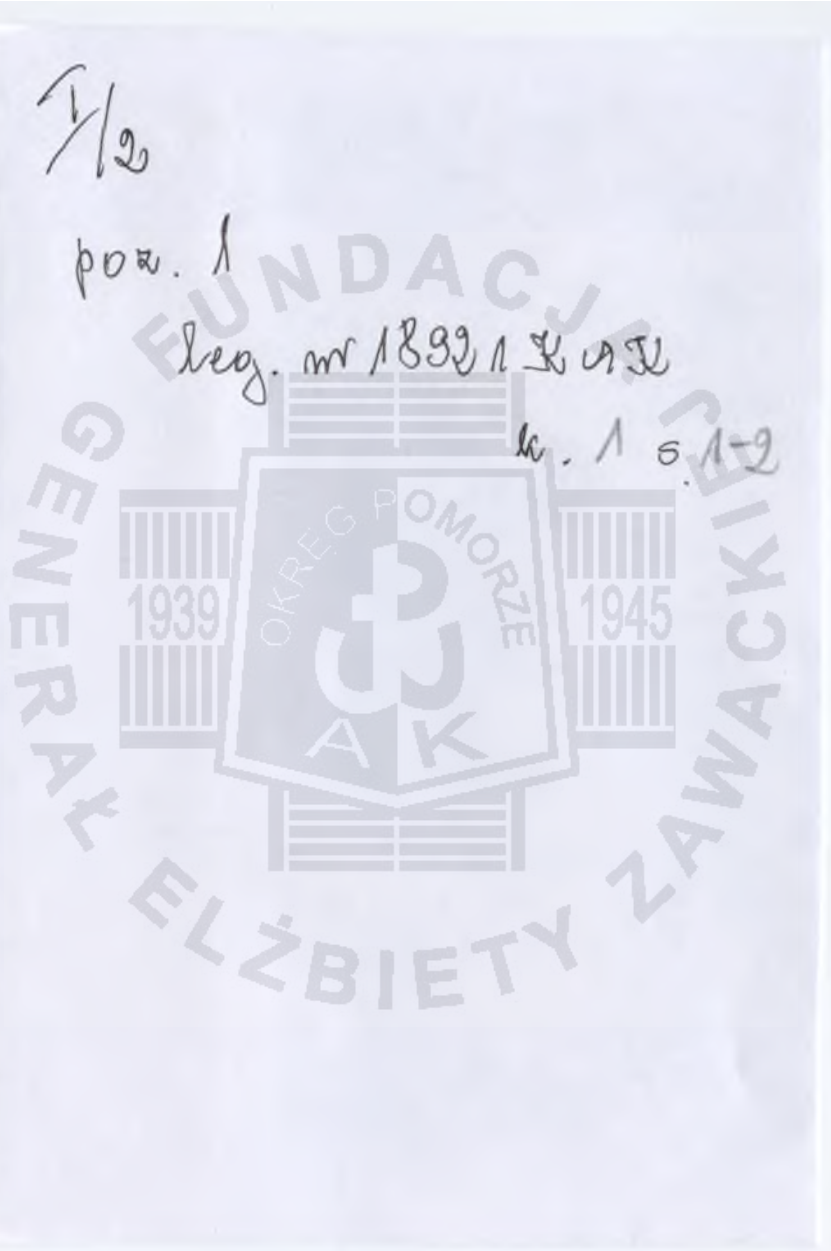

1/2

poz. 1

leg. nr 1899 1 1939

1 1 1945

3

Nazwisko **SOBOCINSKA**

Imię **Stanisława**

Pseudonim **"Radczyni"**

Przydział **WSK.**

Obw. Lipno.

Odznaczony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku żołnierza Polski Podziemnej w latach 1939—1945.

Przewodniczący

Podpis: *M. Mandziara*
M. Mandziara "Siwy"

Londyn, dnia **4 LIPCA 1978**

11. Materiały uzupełniające relacje: Sobocińskie
Staniśława
1. Biogram Sobocińskiej Staniśławy,
[w:] Mirosław Krajewski, Stow. biograficzny
Zemi Dobryńskiej, Lipno 1992r., kserokop. k. 1 s. 1
 2. Wojtkowiak K., biogram „Sobocińskie
Staniśława”, [w:] Stow. biograf. kom. sp.
pomorskiej 1939-1945, Tomii 2004,
cz. 6, s. 152-159, kserokop. k. 1 s. 2-3

5. 228
Strajewski Dr., Str. 104. Biograf. iewni
dobroczynności, Lipno 1992,

SOBOCINSKA STANISŁAWA, pseudonim „Radzynie” (ur. 1887 r. — zm. ?), działaczka społeczna, żołnierz Armii Krajowej — Wojskowej Służby Kobiet.

Mieszkała i pracowała w Skępem w pow. lipnowskim. W okresie międzywojennym była znaną działaczką społeczną w Skępem i olicy. Pełniła mandat radnej w Skępem. Była aktywistką, utworzonego w 1929 r., Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

W okresie okupacji hitlerowskiej zaangażowała się w działalność konspiracyjną. Sprawowała opiekę nad jeńcami, więźniami i rodzinami aresztowanych. Dla tych ostatnich organizowała m. in. pisanie listów w języku niemieckim, wysyłkę paczek i leków do więzień i obozów. W całym powiecie lipnowskim zorganizowała sieć polskich ekspedientek, co umożliwiło jej manipulowanie kartkami żywnościowymi i przez to zdobywanie dodatkowej żywności przeznaczanej na pomoc dla osób szczególnie jej potrzebujących. Nadto zorganizowała siatkę, która zajmowała się ukrywaniem osób zagrożonych aresztowaniem.

Jej córka, Maria czynnie zaangażowana była w działalność AK-WSK na terenie pow. lipnowskiego oraz sąsiednich powiatów: wrocławskiego, nieczawskiego, rypińskiego oraz częściowo brodnickiego.

Archiwum AK, sygn. 156; *Gazeta Lipnowska*, 1934 z 23 kwietnia; Z. Góźdz, *Nasze dawne marzenia. a dzisiejsza rzeczywistość. Gazeta Lipnowska*, nr 2: 1989, s. 7; *Zawacka. Kobiety w armii*, s. 233—239.

ELŻBIETY ZAN

Sobocińska Stanisława Zofia z d. Ziemkiewicz ps. „Radczyni” (1887–1975), kier. sekcji opieki społecznej WSK Obw. AK Lipno.

Urodzona 24 IV 1887 w Boguszynie k. Mławy w wielodzietnej rodzinie Wojciecha, muzyka, i Feliksy z d. Kuligowskiej. W 1890 rodzina przeniósł się do Wymyślina k. Skępego pow. lipnowski. Ojciec objął posadę organisty w przyklasztornym kościele oo. Bernardynów. Ukończyła pensję p. Wilczyńskiej w Warszawie. Po śmierci ojca w 1909 prowadziła z matką stancję dla uczniów Seminarium Nauczycielskiego w Wymyślinie, co dawało rodzinie podstawę utrzymania i umożliwiało wykształcenie braci. Tadeusz Ziemkiewicz, brat, pomógł jej zdobyć zawód bibliotekarki i zatrudnił ją w kierowanej przez siebie szkole w Zakroczymiu.

W czasie I wojny światowej dom, w którym mieszkała z matką, położony blisko granicy w pobliżu stacji kolejki wąskotorowej na trasie Sierpc–Lubicz, był punktem wywiadu. Działalność konspiracyjną maskowała zlokalizowana tu jadłodajnia dla podróżnych. W okresie międzywojennym prowadziła z mężem Romanem Sobocińskim sklep, początkowo z wyrobami czekoladowymi (filie Wedla i Fuchsa), później spożywczy. Niezwykle zaangażowana społecznie, działała m.in. w Akcji Katolickiej, była prezeską Koła Młodych Polek (KMP), radną gm. Skępe. W zabudowaniach należących do rodziny założyła dom opieki dla ludzi starszych, którymi opiekowały się wolontariuszki KMP. W lipcu–sierpniu 1939 współdziałała w organizowaniu kursów obrony przeciwlotniczej dla dziewcząt.

W okresie II wojny światowej mieszkała nadal w Wymyślinie. Z powodu wysiedlenia z dotychczasowego mieszkania zajmowała wraz z rodziną mały domek, wcześniej wykorzystywany jako dom opieki dla ludzi starych. Od pierwszych dni okupacji ukrywała i organizowała pomoc dla uciekinierów, zbiegłych z niewoli żołnierzy Września, poszukiwanych przez Niemców. Zimą 1939/1940 roku przez „zieloną granicę” nawiązała kontakty konspiracyjne ze swoimi braćmi mieszkającymi w Warszawie. Łączniczkami były m.in. córki Sławomira ps. „Janina” i Maria ps. „Ryśka”. Przez całą okupację otrzymywała i przekazywała informacje wywiadowcze i prasę konspiracyjną. Uczestniczyła też w organizowaniu przerzutów „spalonych” do GG. Początkowo przypuszczalnie działała w POZ–„Znak”. W 1943 w Wymyślinie została zaprzysiężona do WSK przez Halinę Krzeszowską ps. „Ludmiła” kier. referatu WSK Podokr. Południowo-Wschodniego. Jako „Radczyni” objęła funkcję kmdtki sekcji opieki społecznej WSK Obw. AK Lipno. W ramach WSK organizowała wysyłkę paczek do więzień, obozów koncentracyjnych i jenieckich. Wraz z podkomendnymi otoczyła opieką rodziny aresztowanych, wykorzystując przedwojenne znajomości. Przy pomocy polskich ekspedientek zorganizowała sieć manipulowania kartkami żywnościowymi, co pozwalało na zdobywanie dodatkowej żywności. W prowadzeniu sabotażu gospodarczego współpracowała z dr. weterynarii Władysławem Siwickim ps. „Wład”. Wysyłkę paczek organizowała m.in. Emilia Siwicka ps. „Emma”, Sławomira Sobocińska ps. „Sław”. Dzięki doskonałej znajomości j. niemieckiego, wiosną 1943 udało się jej i M. Sobocińskiej ps. „Ryśka”, kmdt. WSK Obw. AK Lipno uzyskać zwolnienie z więzienia gestapo w Grudziądzu zakładników aresztowanych w związku z akcją sabotażową zniszczenia cysterny na trasie Koziołek–Sierpc.

Po zakończeniu działań wojennych prowadziła dom, chorowała. Po aresztowaniu przez UBP córki M. Sobocińskiej odsunęli się od niej znajomi. Wraz z mężem pozostawała na utrzymaniu córki Sławomiry. Zmarła po długotrwałej chorobie 13 II 1975. Spoczywa w grobie rodzinnym w Skępem.

Odznaczona: Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Krzyżem Armii Krajowej.

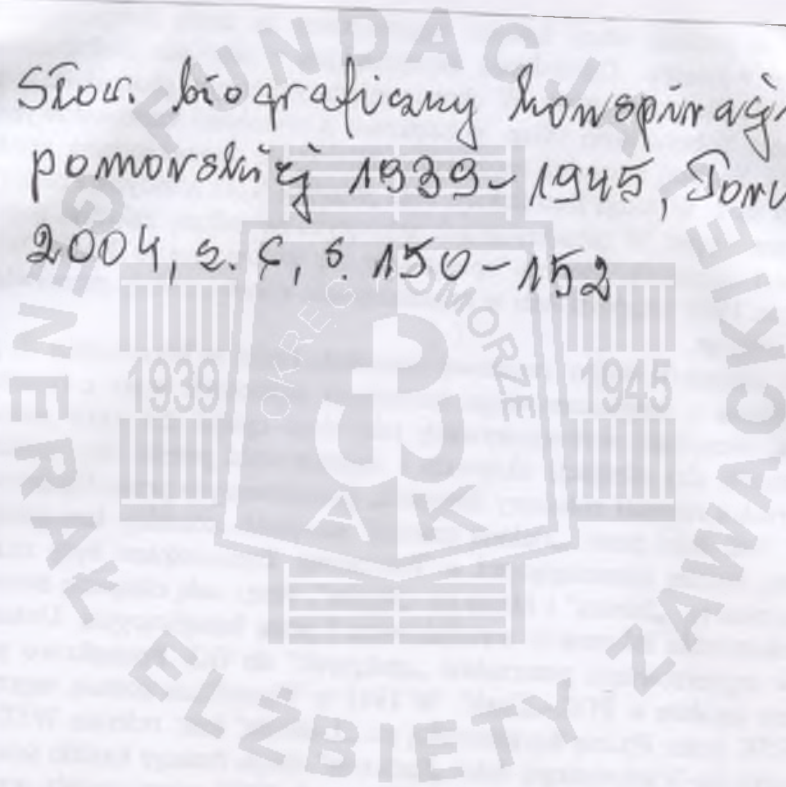
W 1919 wyszła za mąż za Romana Sobocińskiego ps. „Dyrektor”. Urodziła córki: Marię Romanę ps. „Ryska” (1920), Sławomirę Janinę, zam. Warsicka, ps. „Sława” (1922–1987). 3

Sobocińska Maria Romana ps. „Ryska” (córka); od 1943 kier. referatu WSK Obw. AK Lipno, potem Insp. AK Włocławek. Kontynuowała walkę o niepodległość w Obw. AK Lipno w ramach Delegatury Sił Zbrojnych (DSZ), potem „WiN”.

APAK, T.: Chyliński J., Drzewiecki W., Krzeszowska H., Sadowski J., Sobocińska M., Sobocińska R., Sobocińska S.; Materiały źródłowe autorki; Krajewski M., *Słownik biograficzny...*, s. 328; Ziółkowski B., *Kobiety-żołnierze Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek*, w: *Służba Polek...*, cz. 5, s. 99.

Krystyna Wojtowicz

Słowa biograficzne konspiracji
pomorskiej 1939-1945, *Domini*
2004, z. 9, s. 150-152

T: X-824/2078 Pom.

Lipno

Sobocińska Stanisława

v. Party informacyjne

lc. 12

Sobocińska z d. ps. Raderyni
(Zimkiewicz Stamatowa) PK
matka Marii Sobocińskiej Lipno 2
Wypisyli p-ta Skępe
relacji do Marii Sobocińskiej
nr. 1887
wg listy Sadłowskiej poz. 19
miej. Żurice (Tarni) set 04

K 430/18921
MW 23266

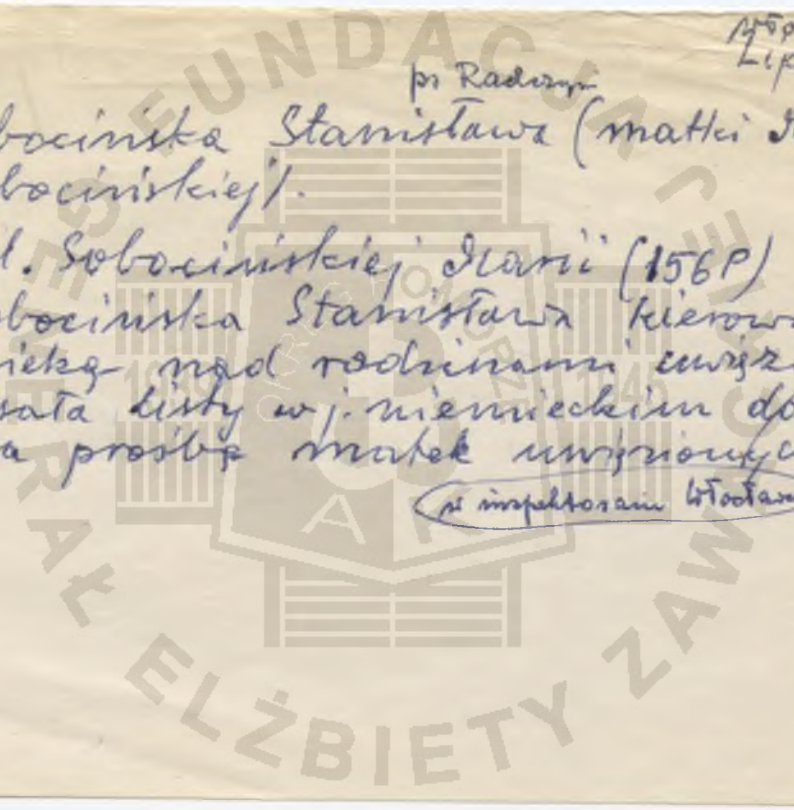
Współczesne
Lipno
PK 3

pr. Radomski

Sobocińska Stanisława (matki Starii
Sobocińskiej).

vel. Sobocińskiej Starii (156P)

Sobocińska Stanisława kierowała
opieką nad rodzinami uwieczonych.
Pisała listy w j. niemieckim do obrod.
na prośbę matek uwieczonych kół 84
ni impeltorami b'oodant

5.22.4.21, "Pomare"

"WSK" "AK" 4

✚ Sobocińska Stanisława z d. Siemkiewicz
matka wsi Sobocińskiej "Ryśki"

adres: Rymska p-te Sępe

Zródła

Stratka "Ryśki"

SUB

5.22.4.21

lipno
Ak. Powszechno-
wzrostowa 5

Powierze

† Sobocińska Stanisława z d. Liemkiewicz

„Raderyni”

29.11 ur. 1882 r. w Makowie

Wojewódzki, Feliksa z d. Kurligowskiej 12.11 1926 Wyrębska pow.
Lipno

1. str. 225/2 Źródła: od prof. Ogińskiego 1.1.1945 r.
mika ok. Lunata obywatela pow. „Lipno”. Sref. Opiek. ukazywał
na Z.K. Za pow. 19.

Lipno pow.

verte

St.B.

Sobainishe stauisfene

HTOCT.
902- AK
NSIC

estonlivi 902, is opit z bymyiline.
Bez vesodu. Methe Monyli

Job. T. i Spnicane K. Dreveluipo, III orec.
str. 26, 47

HMM- P6

✓
Sobocińska Stanisława
z Wymyślina

Żołnierz WSK-AK grupy Skępe, matka
„Ryński”.

Rel. Władysław Drzewiecki, Skępe.

lipca
7

Ніосітанеў - Tomu'
AK 8

Sobocińska Stanisława

ur. 1887

Z KZ z Mieczami
ps. "Radczyni"

206. Sadowski Józef,
Młni numer 31806,
W-wa 1999, s. 176, poz. 19.

Sobocińska Stanisława

Włocławek
WSK-AR
9

Odsuszone Medalem Wojska (po raz
1, 2, 3), Krzyżem Armii Krajowej (18 971),
Krzyżem Walecznych, Lotnym Krzyżem
Lądowców i Mieciami.

zob. karte "Odsuszenia" - materiały przesła-
zane przez Elżbietę Zawadę, s. 79, poz. 430

WŁ. VII/04

Sobocińska Stanisława

Sipno
Dz 10

Sobocińska Stanisława - członek POZ w Wymyślinie. 5.107

sob. Witomska Elżbieta, opr. B/152,
s. 107 = bibl. FADAK

RF. W'10

Sobocińska Stanisława
ps. „Radzyń”

Lipno
1950
11

zob. Wojtowicz E., Marylka...,
Kraków 2005, s. 157, passim.

Ms. X 114

Sobocińska Stanisława

Lipno
WSK

zob. Ziółkowski B., Polska
Podziemie na Kujawach...
Tomii 2008, s. 307, 443.

12

Nr XI'14

Sobocińska Stani sława

